

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Татарско-Тумбарлинская основная общеобразовательная школа»
Бавлинского муниципального района Республики Татарстан

РАССМОТРЕНА на заседании ШМО учителей гуманитарного цикла МБОУ «Татарско- Тумбарлинская ООШ» протокол от « 29 » 08 2025 года № _____ руководитель ШМО _____ /Газизова А.Н./	СОГЛАСОВАНА заместитель директора по ВР МБОУ «Татарско- Тумбарлинская ООШ» <u>Шаф</u> /Шарапова Э.Р./	УТВЕРЖДЕНА И ВВЕДЕНА ПРИКАЗОМ « 29 » 08 2025 года № <u>42</u> директор МБОУ «Татарско- Тумбарлинская ООШ» /Р.М.Самигуллина/
--	--	--

Рабочая программа

по внеурочной деятельности «Күнелле сәхнә»

(для 6-7 классы)

учителя родного (татарского) языка и родной (татарской) литературы
Миннеахметовой Рузили Шадитовны

Принята

на заседании педагогического совета

№1 от « 29 » 08 2025 года

МБОУ «Татарско-Тумбарлинская
ООШ»

2025-2026 учебный год

Аңлатма язуы

Бу түгэрэк укучыларның артистлык сэләтен, сэнгатъле сөйләм күнекмәләрен, логик фикерләүләрен үстерү максатыннан чыгып оештырыла. ”Күңелле сәхнә” драма түгэрәге, исеменнән үк күренгәнчә, театр, сэнгатъ, жыр-бию яратучы укучылар өчен оештырыла. Бу түгэрэк шулай ук сәхнә серләренә төшенү, кулдан матур киёмнәр эзерләү һәм зәвыклы киенү, тамашачылар алдында үз-үзенә тотарга өйрәнү бурычларын үз эченә ала.

Түгэрәктә сэләтле балалар белән күмәкләп, шулай ук индивидуаль эшләү дә урын алган. Чөнки мәктәбебездә сэнгатъ сөюче балалар бик күп, араларында матур жырлаучылар, биюгә оста кызлар-малайлар бар. Шундыйларны сайлап алып һәм теләк-хыялларын истә тотып эшләү уңышлы булып дигән фикергә килдем. Элеге программага нигезләнеп үткәрелгән түгэрэк эше укучыларга ярдәм итәр, матур сөйли, аралаша, үз фикерләрен эзлекле әйтергә өйрәтер дип ышанам. Укучыларның активлыгын, ижади эшчәнлеген, кызыксынучанлыгын үстерүгә күнекмәләр формалаштыруга төрле ижади биремнәр, күнегүләр бирелә, эзләнү методы кулланыла. Түгэрәктә йөрүче укучыларны балалар шагыйрьләре эсәрләре белән тирәнрәк тыныштыру, аларның эсәрләрен күбрәк уку теләге уяту максатлары да күздә тотылды.

Укучылар шулай ук үткән темалар ярдәмендә ижади эш итеп шигырь, әдәби эсәр, мәсәл укурга өйрәнәп, сәхнәдә күрә белү, тыңлый һәм ишетә белү күнекмәләрен үстерә ала.

“Күңелле сәхнә” драма түгэрәге берләшмәсе 6, 7 нче сыйныф укучылары өчен оештырыла. Дәресләр атнага 1 сәгатъ хисабыннан. (Барлыгы 34 сәгатъ)

Максат:

Шәхес формалаштыруга юнәлтелгән технология аша укучыларда әдәбиятка-сэнгатъкә мэхәббәт тәрбияләп, ижади үсешләрен булдыру. Һөнәри омтылышларын, сэләтләрен ачарга, матур сөйли, үз фикерләрен эзлекле әйтергә өйрәтү. Театр сэнгатенә мэхәббәт тәрбияләү.

Үстерелешле максат:

1. Сэнгатъле уку һәм сөйләм күнекмәләрен үстерү.
2. Ижади сэләтләрен үстерү һәм тирәнәйтү.
3. Сәхнә осталыгын үстерү өстендә эшләү

Бурычлар:

- Укучыларны түгэрэк эшенә җәлеп итү, театр белән кызыксыну уяту.
- Сэнгатъ эсәрләренә мэхәббәт уяту.
- Укучыларның артистлык сэләтен, ижади талантларын күрә, уңышларга дәрт уята алуга ирешү.
- Сэнгатъле сөйләм күнекмәләрен үстерү.
- Аеруча балалар өчен язылган һәм классик эсәрләр сәхнәләштерү, ижат итү.
- Төрле бәйге-ярышларда, ата-аналар, балалар бакчаларында тәрбияләнүчеләр алдында чыгышлар ясау.
- Сүз сэнгатеннән алган белемнәрен тагы да тирәнәйтү, гомумиләштерү

- Акыл үсеше белән сөйләм теленен үсешен үстерү, персонажлар сөйләмен сәнгатьле итеп сөйләү өстендә эшләү, баланың сүз байлыгы арттыру, аваз культурасы, интонацияле сөйләү тәрбияләү;
- Хәрәкәт күнекмәләрен формалаштыру;
- Сәхнәләштерү эшчәнлегенә тотрыклы кызыксынуны үстерү;
- Мимика, ишарәләр, хәрәкәтләр, интонация тәэсирле чараларын кабатлау теләге тудыру.
- Музыка һәм хореография сәнгате нигезләре белән танышу;
- Укучыларда эстетик, әхлак һәм хезмәт тәрбиясен тормышка ашыру;
- Балаларның сәламәтлеген яхшырту;
- Сәнгатькә кызыксыну һәм мөхәббәт тәрбияләү.

Түгәрәк дәресләре төрле формада уткәрелә. Күбрәк теоретик һәм практик юнәлештә эш башкарыла. Дәрес-әңгәмә, дәрес-очрашу, дәрес-экскурсияләр үткәрү дә күздә тотыла. Төп игътибар балаларның ижади сәләтен үстерүгә, аларны милли жанлы, милли рухлы итеп тәрбияләүгә, сәнгатьле һәм образлы сөйләм формалаштыруга, мөстәкыйль шәхес үстерүгә, эзерләүгә юнәлтелә.

Уку елы ахырында укучылар белергә тиеш:

1. Театр сәнгате, анын төп узенчәлеге.
2. Татар театр сәнгате, анын тәүге адымнары, формалашу чоры, үткән юлы.
3. Милли театрыбыз, анын беренче карлыгачлары (Язучы-драматурглары, артист-актерлары, режиссерлары).
4. Драма жанрлары.
5. Классик драма әсәрләре, классик драматурглар ижаты.
6. Актерлык бурычы, образга керү һәм тоемлап сөйләү.
7. Режиссер күрсәтмәләрен аңлый, үти белү.
8. Мәдәниятне аңлый белүче, ижади талантлы, әхлак сыйфатларына ия кеше булу.

Көтелгән нәтижәләр һәм аларны тикшерү төрләре.

1. Театр сәнгате башка сәнгать төрләреннән аера.
2. Татар театры тарихы, уткән юлы белән таныш.
3. Сәнгатьле сөйли, образга керә.
4. Актерлык талантына ия.
5. Ижади һәм мөстәкыйль эшли, үз киңәшләрен башкаларга да бирә ала.
6. Драма төрләрен аера, классик әсәрләрне аңлый.
7. Сәхнә тормышы белән таныш, башка милләт театрлары белән дә кызыксына.

“Күнелле сәхнә” түгәрәге программасының актуальлеге: Кереп баручы стандартларының яңалыгы - белем һәм тәрбия алуда универсаль гамәлләрнең берсе коммуникатив гамәлләрнең камил формалашуы. Ягъни, баланың үз фикерен диалогта һәм монолог рәвешендә башкаларга дәлил итеп, әңгәмәдәшен кимсетмәслек итеп житкерә белүгә эзерләү. Бу таләп – түгәрәкнең актуальлеген раслаучы мөһим дәлил дә. Балаларны берләштерүдә, зурлар белән аралашуга өйрәтүдә, сөйләм телен үстерүдә, жәмгыятьтә үзен-үзе тота белеп, актив һәм сәләтле кеше булып үсүендә сәхнәләштерү эшчәнлегенен әһәмияте бик зур.

1. Балаларның милли культура, театр, артистлар дөнъясы турында күп мәгълүмат белүе.
2. Сәхнәләштерү уеннарын үзләштерү ярдәмендә балаларның интонацияләре яхшыру, башка катнашучылар белән аралашу осталыклары арту, килешү, конфликтлы ситуацияләрне чишә белү мөмкинлекләре туу. Балаларның бәйләнешле сөйләм телләре үсү.
3. Сәхнә тормышында үзгәңне иркен тоту күнекмәләренә төшенү
4. Үз туган ягыңның сәңгәт кешеләре турында мәгълүмат алу.
5. Практика белән теорияне кушып, тулыландыра алу мөмкинлегенә булу.
6. Гаилә белән мәктәп арасында жылы мөнәсәббәт тудыру.

Программа.

I. Кереш. (1 сәг.)

Кереш дәрес. Укучыларны туплау, түгәрәкнең эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткәрү.

II. Без – яшь артистлар. (7 сәг.)

Укучыларның сәңгәтле сөйләм күнекмәләрен үстерү. Сәхнә серләренә өйрәнү. Киенү-бизәнү осталыгы турында сөйләшү, кассетадан чыгышлар карау.

Татар халык иҗаты белән танышу. Татар халык иҗатының үзенчәлекләрен билгеләү. Индивидуаль рәвештә жырлар, биоләр өйрәнү. Киемнәр эзерләү.

III. Сәхнә уеннары. (6 сәг.)

Татар халкының сәхнә уеннары, такмак, такмаза, тел шомарткычлар турында мәгълүмат бирү. Сәхнә өчен куелган уеннары өйрәнү, сәхнәдә кую.

Балаларны парлы, күмәк биоләргә өйрәтү (био элементларын кабатлау, көйгә басу, киемнәр эзерләү). Бәйрәмнәрдә чыгыш ясау. . “Туган тел көне”, Бөек татар язучылары һәм шагыйрьләренең туган көннәрен билгеләп үтү, кичәләр оештыру. Милли бәйрәмнәр”Нәүрүз”,”Карга боткасы”.h.б уздыру

IV. Театр сәңгәте, аның төп үзенчәлегенә (3 сәг.)

Татар театры тарихы, аның беренче адымнары, үткән юлы.

Татар театрының бүгенгесенә. Драма жанры төрләре.

Әсәрне иҗат итәргә эзерләү, актерлык серләрен өйрәнү.

Әсәрне сәхнәгә кую (актерлык талантын тикшерү, ныгыту).

Экскурсия, очрашулар.

Театр бәйгеләренә эзерләнү.

V. Сәламәт тәндә сәламәт акыл. (2 сәг.)

Кызыклы спорт уеннары өйрәтү, күңелле ярыш-эстафета оештыру. Ярыш өчен киемнәр, эмблема эзерләү.

Спорт уеннары барышында тәнәфесләр вакытында катнашу өчен биочеләр эзерләү. (Кечкенә һәм өлкән группаларга бүлеп.)

VI. “Сәламәтлек театры” конкурсына театр. (7 сәг.)

Театр атналыгы оештыру (атналык программасы аерым төзелә).

“Сәламәтлек театры” конкурсында катнашу өчен сценарийлар эзерләү, яки сайлау.

Балалар өчен язылган жырлар тыңлау (кассета, караокедан). Иң матур жырларны өйрәнү, сәхнәдә башкарырга (аерым, күмәк) эзерләнү. Жырга карата киёмнәр сайлау.

Кызлар-малайлар белән парлы вальс өйрәнүне дәвам итү.

VII. “Без табигать баласы” Экологик тема. (7 сәг.)

Бүгенге көндә экологик проблема һәм аның әһәмияте. Табигатьне саклауга өлеш кертү: тирә-юньнең чисталыгын саклау, агачлар утырту, чишмәләрне чистарту, кошларга, жәнлекләргә карата мәрхәмәтле булырга кирәклеген төшендерү.

Экологик темага кичә үткәрү. “Кошларны танийсыңмы? дип исемләнгән музыкаль театр-тамаша өйрәнү, чыгыш ясау.

VIII. Йомгаклау. (2 сәг.)

Тематик планлаштыру.

№	Эш төре	Сәг. саны	план	Факт
I.	Кереш	1	02.09	
1.	Укучыларны туплау. Түгәрәкнең эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткәрү.		9.09	
II.	Без – яшь аристлар.	7		
1.	Сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү.		16.09	
2.	Сәхнә серләренә өйрәнү. Видеоязмалар карау.		23.09	
3.	Киенү-бизәнү осталыгы. Декорациянең роле.		07.10	
4.	Әкиятләрдән өзекләр сәхнәләштерү. (Укучыларның ижади эшләре.)		14.10	
5.	Татар халык жырлары тыңлау һәм өйрәнү.		21.10	
6.	Татар халык бие өйрәнү		11.10	
7.	Туган телгә багышланган чараларга эзерләнү һәм катнашу		18.11	
III.	Сәхнә уеннары.	6		
1.	Такмак, такмаза, тел шомарткычлар.		25.11	
2.	“Чәчәкләр аланында” сәхнә уенының эчтәлегенә белән танышу. Рольләргә бүлеп уку.		2.12	
3.	Сценарийны кабатлау. Хәрәкәтләрне, бию өлешләрен өйрәнү.		9.12	
4.	Парлы бию. “Кармакчы”. “Су юлында”.		16.12	
5.	Күмәк заманча бию. Зонтиклар биюе.		23.12	
6.	Сәхнәдә чыгыш ясауга эзерлек.		30.12	
IV.	Яңа ел бәйрәменә театр-тамаша.	3		
1.	Яңа ел бәйрәменә багышланган әкият-пьесаның эчтәлегенә белән танышу. Рольләргә бүлеп уку.		13.01	
2.	Сценарийны кабатлау. Хәрәкәтләр. Музыка		20.01	

3	Киёмнәр әзерләү.		27.01	
V.	Спорт – сәламәтлек ул.	2		
1.	Житезлеккә уеннар өйрәнү.		3.02	
2.	Спорт һәм бию ярышлары оештыру		10.02	
VI.	“Сәламәтлек театры” конкурсына	7		
1.	“Сәламәтлек театры” конкурсына сценарий сайлау, театр-тамашаның эчтәлегә белән танышу. Рольләргә бүлеп уку.		24.02	
2.	Театрны кабатлау. Хәрәкәтләр. Музыка.		03.03	
3.	Киёмнәр әзерләү.		10.03	
4.	Театр атналынгына әзерлек.		17.03	
5.	Театр атналыгы конкурсында катнашу.		24.03	
6.	Балалар өчен жырлар өйрәнү.		07.04	
7.	Вальс өйрәнү.		14.04	
VII.	Без табигать баласы	7		
1.	Бүгенге көндә экологик проблемалар. Күзәтүләр буча фикер алышу.		21.04	
2.	“Кошлар безнең дусларыбыз” музыкаль тамашаның эчтәлегә белән танышу.		28.04	
3.	Рольләргә бүлеп уку.		05.05	
4.	Театрны кабатлау. Хәрәкәтләр. Музыка.		12.05	
5.	“Туган ягым – яшел бишек”. Экологик темага кичә.		19.05	
6.	Табигатькә экскурсия.		26.05	
7.	Чишмәләрне чистарту.		26.05	
VIII	Йомгаклау.			

Кулланма әдәбият.

1. “Әдәбият белеменә кереш”.
2. Татар халык әкиятләре.
3. “Тәрбия” газетасы.
4. “Ачык дәрес” газетасы.
5. “Жырлыйк әле” жыр китабы.
6. Х. Халиков “Зиһен ачкычлары”
7. “Мәктәп сәхнәсе” китабы.
8. Табышмаклар, тизәйткечләр, тел шомарткычлар.
9. “Көмеш кыңгырау”, “Сабантуй” газеталары.
10. Гомәр Бәширов “Туган ягым – яшел бишек”
11. Туфан Миңнуллин. Сайланма әсәрләр. Хәтер- 2008 нче ел
12. Татар драматургиясе (1960-1980 нче еллар). Сайланма әсәрләр ТаРИХ-200
13. Драматургиядә утлы еллар авазы (1941-1945) Бөек Жңңүнең 70 еллыгына карата чыгарылган әдәбият.